

له باره ی عه لمانییه ت*

عه لی حه رب

و: عه داله ت عه بدولآ

رېكه وتنېك نېه له سه ر مه دلولى عه لمانییه ت لای ئه و نو سه ره عه ره بانه ی كه به كاری ده هیئن .
وا دیاره ئه وه ی به عه لمانییه ت یان به عه لمانییبون ناو ده بریت گران بیټ له پیداووتن (وصف) و ده ست
نیشان كردن . عه لمانییه ت جی ی به دبینی و به دحالی بوونه ، ئه مه ش به پې ی تیروانیی (محمد عابد
الجابري) له ووتاریكیدا له ژیر ناو نیشانی (له بری عه لمانییه ت ، دیموكراسی و عه قلا نییه ت) .

له واقعا موفرده ی عه لمانییه ت مانای بنچینه یی و لیپېكها ترو (اِشْتِاقِي) ی خوی هه یه ، هه رواش
مانا گه لیکی زا رواه یی هه یه هه روه ك زوره ی زا رواه كانی تر كه خاوه ن فكر و زانسته كان به كاری ده هیئن ، له
بنه ره تیشدا مانای گه ل یان گشت ده گه یه نیټ له به رامبه ر پیاوانی ئاینی و كاهینه كاندا . واته مه به ست له
عه لمانییه ت هه مو ئه و شتانه یه كه ئینتیمایان به پیاوانی ئاینی یه وه نېه و له ده ره وه ی ده سه لاتیان و دوورن
له ده ست تیوه ردانیان . دواتر عه لمانییه ت بۆ ده لاله ت كردن بوو له وه ی كه دژ به ئاین و دوژمنایه تی كردنی
پیاوانی ئاینه ، به لآم ئه گه ر عه لمانییبون به زه روورته دژ به ئاین نه بیټ و دوژمنی پیاوانی ئاینی نه بیټ ، ئه وه
لانی كه م پیویستی به جیا كرده وه ی نیوان ئاستی پیروز گه رایی و ئاستی سیاسی و ، نیوان كاهینه كان و
سیاسی یه كان و ، یان بابلیین : نیوان لاهوت و ناسوت ، هه یه .

بۆ به لاداكردنی به دبینی ، پیوه ريك هه یه به كار ده هیئریت بۆ جیا كرده وه ی نیوان عه لمانی و ناعه لمانی ،
ئو پیوه ره ش بنچینه ی ئه و مه شروعییه ته یه كه كۆمه لگایه کی دیاریكراو پشتی پې ده به ستیت له وینا كردنی
ناسنامه ی خوی و جیگیر كردنی سیستمه كه ی و به رپوه بردنی یه كبوونی خوی (وحدته) و به رپې كردنی
كاروباریدا . له كۆمه لگای ئاینیدا یان كۆمه لگای ناعه لمانیدا مه شروعییه ت و بگره مانا و سیستم و یه كبون
یش له ده ره وه ی كۆمه لگاوه دیت وله سه رچاوه یه کی جیاوه وه بوو (مفارق) و تراندستال (متعال) و
نااماده بوو (غائب) و پیروز (مقدس) .

له م كۆمه لگایه دا مرؤف هېچ مه شروعییه تیکی نېه و هېچ شه رعیه ته تیکشی نېه ، مرؤف لیړه دا
شایه نی ئه وه نېه خودیکی (ذات) سه ربه خو بیټ ، ئه و ته نها جیگر (نائب) و له ئه ستوگر (وکیل) هه و ،
بگره به نده یه کی فه رمان پیکراوه به فه رمانی هیزیک یا ویستیکی بالا كه له و تیپه رپوه وله به رده ستیدا نېه بۆ
تاقی كرده وه ی ، بۆیه ده سه لاتی مرؤف له و كۆمه لگا ناعه لمانیانه دا ده سه لاتیکی مه جازی و په رمزی یه و ، وه كو
خوی هېچ حه قیقه تیکی نېه ، ئه مه له كاتیكدا مه شروعییه ت له كۆمه لگای عه لمانیدا پیچه وانه ی
مه شروعییه تی كۆمه لگای ئاینی یه ..

له كۆمه لگای عه لمانییدا مه شروعییه ت له ناو كۆمه لگا خویه وه هه لده قولیت نه ك له ده ره وه ی
كۆمه لگاوه . مرؤف له دیدی عه لمانییه تدا له ده ره وه ی كه م و كورتی یه كانیتی ، ئه مه ش ، هه روه ك " كانت "
تی ی گه یشتووه ، مانای رۆشن گه ری ده گه یه نیټ . مرؤف له م دیدگایه دا خاوه ن عه قلیکی سه ربه خویه ، رېچكه ی
خوی به ده ستی خویه تی ، زانین (معرفه) ی خوی له رېگه ی خوی و جیهانی خوی و به گه ران و نیگای خوی ،
به ره می ده هیئیت . بۆ كۆبوون _ یشی له گه ل خه لکی تردا ، به پې ی ئه زمون و شاره زایی خوی بریار ده دات ..
كه و ابوو هېچ سه رچاوه یه ك بۆ شه رعیه تی خوی له خوی به و لاهه .

له لایه کی تر ، ئەگەر (عهلمانیوون) له پیکهاتوووهکانیدا گریډراونه بیټ به زانسته وه ، ئەوه له پرووی دهرکهوتنییه وه لێ جیا نابیتته وه ، چونکه عهلمانییهت له پرووی میژوویییه وه گریډراوه به زانسته عهقلییهکانه وه له قوتابخانه له بهرامبهرفیڕکردنی ئاینی له کلێسا ، کهواته عهلمانییهت خواست یان چالاکیییهکی عهقلییه ، واته عهقلانییهته . ههروهها عهلمانییهت پهوتیکی ئازادبخاوانهیه ، واته لیبرالیزمه ، ئەمهش به و پوانگهیهی که کۆششیکه بو ئازادکردنی مرۆڤ له کۆت و پیوهندهکانی . عهلمانییهت ئاینزایه که (مذهب) پهوتیکی هیومانی (مرۆڤدۆستی) و ناواخنیکی ئازادبخاوانی و فۆرمیکی عهقلانییه ههیه ..

* ئەم چهند په ره گرافه ی بیرمندی لوبنانی (عهلی حه رب) له فه سلئیکی گرنگی په کتیک له کتیبه به پیزهکانیدا وهرمان گرتوووه که مه به ستمان له کتیبی " په خنه کردنی حه قیقهت " ه ، هه ولێشماندا به هه ندی ده ستکاریی پیویسته وه وه ری بگیڕین بو سه ر زمانی کوردی ..